

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το δημοσιευόμενο αγγείο έρχεται να προστεθεί στην μυθολογική μουσική εικονογραφία της Αθήνας κατά τα πρώτα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου. Αμέσως μετά, περίπου δηλαδή κατά τη Νικίειο ειρήνη, οριοθετείται ένα μείζον γεγονός στην ιστορία της τέχνης, η υπέρβαση του «υψηλού κλασσικού» ρυθμού – με τελευταίους εκπροσώπους του τον Ζ. της Ερέτριας και τους συγχρόνους του – και η εμφάνιση στην αττική αγγειογραφία ενός καλλιτεχνικού ρεύματος με στοιχεία μανιερισμού, θεατρικότητας και διακοσμητικότητας δίκην αρχαιοελληνικού ροκοκό, το οποίο θα παίξει σημαντικό ρόλο στην πορεία της αρχαίας τέχνης. Η ωραιοπαθής, εκτεθλυμένη ατμόσφαιρα που επικρατεί στα έργα του κύριου εκφραστή του, του Ζ. του Μειδία, εμφορείται, όπως συνήθως λέγεται, κλίματος διαφυγής από την ζοφερή πραγματικότητα του πολέμου. Η άποψη αυτή έχει υποστεί κριτική¹, είναι δε πιθανότερο ότι ο πλούσιος ρυθμός θα γεννιόταν ούτως ή άλλως, ως οργανική εξέλιξη της ιστορίας των καλλιτεχνικών μορφών². Η τεχνοτροπία της παράστασης του αγγείου μας (ερ. πυξίδα τύπου Α) εικονογραφεί πάντως την βαθμίδα πριν την έναρξη του μειδιακού κλίματος³, με ισχυρό ακόμη παρθενώνιο ύφος. Η απόδοσή της στον εκ των κορυφαίων αγγειογράφων της περιόδου αυτής Ζ. της Ερέτριας ως κυρίου έργου της ακμής του, δικαιολογείται από τα χαρακτηριστικά της παράστασης, όπως θα αναλυθεί στην συνέχεια. Κεντρικό σημείο ενδιαφέροντος είναι ότι στον εικονιζόμενο μουσικό αγώνα Θάμυρη και Μουσών, ο Θάμυρης επιγράφεται «Μουσαίος».

1 Βλ. π. χ. την αμφιταλάντευση της Burn (1987, 19, 95).

2 Πρβ. την θεωρούμενη σημασία των Περσικών πολέμων στην γένεση του αυστηρού ρυθμού.

3 Σύντομη επισκόπηση των προβλημάτων που προκύπτουν για την διάκριση των Ζ. Ερετρίας και Μειδία από την Burn (1987, 12).